

Co lze očekávat v NP Šumava ... a o čem se zatím nemluví

Prof. Ing. Radomír Mrkva, CSc. / zdroj: www.neviditelnypes.cz

Uplynuly již téměř dva měsíce od doby, co vstoupila v platnost novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a nezdá se, že by si mnozí účastníci dávných sporů o Šumavu, včetně ředitele Hubeného, zcela uvědomili, co se nyní zásadně změnilo a kudy se Šumava musí ubírat. Cíle ochrany přírody v národních parcích jsou nyní totiž jednoznačně dány zákonem a nelze si je volně vykládat.

Podobně jako už kdysi u nás - a jak je tomu jinde ve světě - se za dlouhodobý cíl ochrany přírody v národních parcích považuje „**zachování nebo postupná obnova přirozených ekosystémů a zajištění jejich nerušeného vývoje**“. Zdůrazňujeme: „... **obnova původních lesů, lesních ekosystémů**.“ Tedy ekosystémů, které se ve střední Evropě, a tudíž ani na Šumavě, nezachovaly, a ne vytváření jakési „divočiny“, jak o ní fabulují aktivisté, ale i „vědci“, někteří úředníci a také pan ředitel Hubený.

Obnovit původní lesy není plácání do větru. Jde o náročnou, vědecky podloženou a vysoce odbornou lesnickou nebo floristickou činnost. Využívá se poznatků lesnické fytoecologie a typologie, které dovedou stanovit, jak na tom kterém stanovišti vypadaly lesy před ovlivněním člověkem, v první řadě jaké zde rostly dřeviny. Teprve pak lze stávající les přeměňovat. Především se hledá způsob, jak sem navrátit původní druhy dřevin a spolu s tím vrátit lesu strukturu, členění a všestrannou diversitu.

V našich podmínkách kdysi převládaly lesy listnaté nebo smíšené, na Šumavě to byly lesy jedlobukové, s účastí smrku, který byl s přibývajícím nadmořskou výškou hojnější, ale teprve kolem 1200 m n.m. začal vytvářet čisté smrčiny, jak je známe nyní, coby hospodářské porosty.

V Evropě již běží celá řada projektů, většinou ve vysokohorském prostředí, kde je obnova přírodního charakteru ekosystémů holí a horských luk méně problematická. Pro Národní park Šumavu proto bude opravdu prestižní a unikátní, když začne s obnovou zdejších horských lesů, jak bylo popsáno, ostatně ani nic jiného nezbyvá, pokud má jít o plnohodnotný národní park.

Změny, které přináší novela, zatím jakoby dřímou, zatím se nic neděje. Zákon ale nelze obejít, a tak dříve nebo později bude třeba vysazovat, vysévat buk, jedli, javory a další, když lze oprávněně předpokládat, že smrky se uchyťí samy. Bude třeba oplocovat, chránit před okusem zvěří a v první řadě významně redukovat její početnost na takový stav, jako by v parku již trvale žily dvě až tři smečky vlků. Jakmile se obnoví původní lesy, měla by zde již vládnout příroda. Ale právě v případě vlků se ukazuje, že vše nemusí fungovat, jak chceme. Vlci třeba zjistí, že je jednodušší lovit ovce v ohradách nebo se v parku prostě trvale neusadí, a tak kontrola, popřípadě intervence bude muset být dlouhodobá, ne-li trvalá.

Jisté je, že vedení parku stojí nyní před obřím úkolem a nepomůže dělat spící brouky. Byl to člověk, který šumavské lesy zcela změnil nejen v dávné minulosti, ale i nyní, a musí to být opět člověk, který je obnoví.

Autor je emeritní profesor Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy university v Brně

Prohlášení předsedy Vědecké sekce Rady NPŠ (prof. Ing. Radomír Mrkvy, CSc.)

Vyjádření k aktivitám MVDr. Bláhy a „Usnesení VS Rady NPŠ ze dne 24. 5. 2006

I když jsem opakovaně nabádal, aby se někteří členové vědecké sekce nepokoušeli o jakási „nátlaková“ vyjádření k údajnému zpolitizování některých rozhodnutí, týkajících se rozhodování v NPŠ, přesto bylo sestaveno „Prohlášení Vědecké sekce ... k situaci v NPŠ“. K němu jsme s kolegou Urbanem vydali Stanovisko ..., v němž jsme se pokusili upozornit na širší souvislosti a celkový problém NPŠ. Ten spočívá v zásadních koncepčních nedostatcích a odborně nezdůvodněnému úsilí současného vedení Správy NPŠ o jakési „nové směřování“. **Za naprosto prioritní totiž považujeme vyřešení cílů ochrany přírody, které mají být v NPŠ dosaženy a k tomu pak má směřovat např. také způsob rozšiřování zón, volba režimu zasahování proti lýkožroutu, způsoby obnovního managementu lesních ekosystémů apod.**

Abychom si nejprve ujasnili tyto otázky, otevřel jsem diskusi a pro zjednodušení a jednoznačnost zaujímaných stanovisek také hlasování ku 5 bodům. Předpokládal jsem, že po shrnutí názorů a výsledků tohoto hlasování zaujme vědecká sekce také stanovisko a to v širších souvislostech k aktuálnímu správnímu projednávání managementu kůrovce. Někteří členové však tomu rozuměli tak, že mají hlasovat buď pro Prohlášení ... (Bláha, Prach) nebo pro Stanovisko ... (Mrkva, Urban), což ovšem nebylo záměrem. Někteří členové se nevyjádřili vůbec a nebo se pro zaneprázdnění omluvili.

Bohužel konstatuji, že MVDr. Bláha svévolně podnikl rychlé kroky ku prosazení zamýšleného zveřejnění a medializaci textu, který vydává za stanovisko Vědecké sekce a dokládá poměrem hlasů ve hlasování per rollam (mimořádně počty nesouhlasí s počty členů, kteří se vyjádřili či zdrželi). Bez ohledu na formální správnost takového postupu nepokládám rychle formulované „Usnesení Vědecké sekce Rady NPŠ“ za odpovídající, morální a etické.

Nejenže se zde vydává názor, několika ředitelem NPŠ účelově vybraných zástupců institucí za názor vědecký, ale postup, který byl použit odpovídá aktivitám bojůvek soukmenovců nebo stranických skupin se všemi rysy totalitních manýrů. Tak si ovšem práci vědecké sekce lze jen stěží představit, když její funkce by měla být poradní a iniciující. Vědeckou prací také není organizování mediálních kampaní a fanatické prosazování subjektivních konstrukcí a představ o „divočině“, jako předloze pro směřování ochrany přírody u nás.

Závěrem žádám všechny členy vědecké sekce, aby se vyjádřili jednoznačně k 5 bodům, obsaženým ve Stanovisku ... (Mrkva, Urban) a pokud to má být terminováno, pak do 31. 5. 2006. Pak má teprve smysl projednávat a doporučovat Správě další postup ve věci správního řízení k asanaci kůrovce apod.

Do té doby vyzývám MVDr. Bláhu ke zdrženlivosti a nesouhlasím se svévolným vydáváním a rozšiřováním „Usnesení ..“ o „Prohlášení Vědecké sekce ...“

Pokud se tak přesto stane, opakovaně vybízím ředitele NPŠ Ing. Pavlíčko, aby vědeckou sekci rozpustil a nově ustanovil podle navrženého schéma, mimo jiné shodného s praxí Národního parku Bavorský les.

Prohlášení předsedy Vědecké sekce Rady NPŠ prof. Ing. Radomíra Mrkvy z května 2006

(zkráceno)

Protože někteří členové sekce se pokouší o nátlaková vyjádření jakéhosi „nového směřování“ (Bláha, Prach), kterou svévolně MVDr. Bláha vydává za stanovisko Vědecké sekce, vydali jsme s kolegou Urbanem Stanovisko, kde upozorňujeme na potřebu prioritního vyřešení cílů ochrany přírody, které mají být v NPŠ dosaženy, k čemuž má směřovat i způsob rozšiřování I. zón, režim zasahování proti lýkožroutu, způsobu obnovního managementu, lesních ekosystémů apod. Někteří členové sekce organizují mediální kampaně a **fanaticky prosazují subjektivní představy „divočiny“**. Pokud se situace nezmění, opakovaně vybízím ředitele NPŠ aby vědeckou sekci rozpustil a nově ustanovil ve shodě s praxí NP Bavorský les.

Dovětek

Vše novely zák. o ochraně přírody a NP Šumava musí být viděno prismatem obnovy lesa, který je třeba prosazovat a zajišťovat. Jde o stav lesa a pod tímto hlediskem ztrácí smysl nezasahovost, cílem práce parku musí být uchování a obnova původních lesních ekosystémů. Vytýčený cíl představuje obnovit původní jedlobukové lesy se smrkem na více než 70% ploše lesů. Na Šumavě se ostrůvkovitě vyskytují na vrcholech přirozené smrčiny, ale to území činí jen asi 13 % výměry a nelze ho rozšiřovat, protože prostě smrk v této podobě přirozeně roste jen tam. Budete to asi dost dlouho trvat, než se podaří obnovit stav lesa do té míry, aby se mohly některé celky vyhlásit za přírodní zóny. Jde o počin v Evropě naprosto jedinečný, který je ovšem také náročný, bude vyžadovat řadu kvalifikovaných opatření, vedených kvalifikovanými lidmi a čas. Člověk přírodu a lesy na Šumavě rozvrátil, člověk vše musí zase napravit. **Jedlobukový les, v různých nuancích, na Šumavě také neobnoví disturbance**, např. rozvrácení umělých smrčín kůrovcem, jak bláhově spekulují aktivisté Duhy, ale musí to být zasvěcené lesnické postupy, pomocí nichž, se pod stávajícím, byť nepůvodním smrkovým lesem začne s podsadbami bukem a jedlí. Je přírodní zákonitostí listnatých nebo smíšených lesů, že se obnovují po pozvolném rozpadu hlavní úrovně mateřského porostu pomocí semenáčků, které ale musí být chráněny porostem. Na kůrovcových holinách Šumavy rozhodně již buk s jedlí neobnovíme. Zůstanou tady jako vztyčený prst a varování před dogmatickými diletanty, kteří se rozhodli spasit les na Šumavě. Proto je třeba zachovat stávající smrkové porosty a ochránit je před rychlým kůrovcovým rozpadem. Původní přeměna na smrkový les trvala lidem několik staletí, a proto nemůže být překvapivé, že nápravu nelze sjednat během několika roků, ale musí trvat minimálně několik desetiletí. Bude třeba usilovat o změnu ředitele, který bude schopen olbřímí úkol realizovat.